

HUSZONÖT ESZTENDŐ

**EMLÉKFÜZET
KNER IZIDOR UR FOGLALKOZÁSÁNAK
NEGYEDSZÁZADOS JUBILEUMÁRA**

KIADJA A NYOMDA SZEMÉLYZETE TISZTELETE JELÉÜL

SAS...

*Ifjú gyenge sas útrakél
A magas azúr légbe
Nem is sejtve semmi veszélyt,
Mit hozhat végzete...
S habár nagy az út előtte
A cél felé törekszik,
Nem veszi észre, hogy gyenge
És ereje hanyatlik...
A kitűzött célt elérni
Nem érez fáradtságot,
A hosszú utat megtenni
Kap erőt,... bátorságot...*

*Gyenge sasból erős sas lett,
A míg a célt elérte
Tapasztalt és elég edzett
Az élet küzdelmére...
Kitartással, buzgalommal
Sikerült kívánalma,
Tovább is ily akarattal
S halmul az ég áldása.*

SCHWARTZ LÁSZLÓ.

HUSZONÖT ÉV.

KNER IZIDOR UR FOGLALKOZÁSA 25-ÉVES JUBILEUMÁRA

*A munkának szolgálatában:
Egy emberöltőt zársz le ma,
Köszöntsön ez nap szíveinknek
Örömtelt üdvözlő szava.
Pályád és életed során is
Nagy fordulót jelent e nap,
Szegényebb lettél éveidben,
Tapasztalásban gazdagabb.*

*Nem a kufár kalmári szellem
Vala vezérlő csillagod,
S míg más reklám dobját ütötte:
Dolgoztál – s ajkad hallgatott.
S a míg a nagy vásári zajban
Az győz, ki jobban kiabál,
Egy csillag csalt téged magasba:
A fényességes – ideál!*

*S mégis, habár távol vidéken,
– Tanuk reája mi vagyunk –
Sokat köszön neked hazánkban
Fejletlen, zsenge iparunk.
Munkás kezéd meg nem pihenve
Serényen egyre dolgozott,
S a jó talajba ültetett mag
Ma már gyümölcsöt is hozott.*

*A mag kihajtott és az ágon
Gyümölcs érik, virág nyílik;
Neved Gutenberg katonái
Ma tisztelettel említik.
S e nap neked és iparunknak
E kis csapat mást nem kíván,
Csak fuss soká tovább a fényes,
Tündöklő ideál után!*

HERVAY FRIGYES.

Tulajdonképpen úgy kellene kezdeni, hogy huszonhat év jubileuma, mert immár 26 éve kezdődött ama szorgalmas, tevékeny működés, melynek ma ünnepeljük negyedszázados jubileumát.

Mikor még más gyermeknek legfőbb gondját a lapda és egyéb játék képezi, a mi ünnepeltünket már ott találjuk a munka mellett. Mikor más gyermeket még a szülői dédelgetik, becézgetik, akkor ő mint 12 éves gyermek már megkezdte a rózsásnak éppen nem nevezhető tanoncz-életet.

Szegény szülők gyermekének sorsa az iparos-pálya és ezt igyekszik is mielőbb megválasztani, hogy lehetőleg megkereshesse a garast, hiszen olyan nehéz az élet, különösen a szegény embernek.

De hát ne vágjunk elébe az eseményeknek, hanem lássuk egy érdemdús élet rövidke leírását.

*

Igyekezniem kell tárgyilagosnak maradnom, nem engedhetem meg magamnak azt, hogy különösen kidomborítsam az érdemet, nehogy az olvasó e sorokban az alkalmazott hízélgését lássa a főnök iránt.

*

Született Gyomán 1861-ben és már 12 éves korában, tehát 1873-ban kezdte meg pályáját Szolnokon, a még ma is fennálló és jóhírnevű *Fuchs-czég*nél.

A tanoncz-évek ma sem valami kellemesek, ámbár törvényhozás, testületek és kultúra kiküszöbölte ama régi, még a czéh-rendszerbeli szokásokat; ma már nem kénytelen a tanoncz – mint az időben – a legalárendeltebb munkákat végezni. A mi jubilánsunk sokszor beszéli a szomszédos ártézi kútról vizet hozni restelő tanonczainak, hogy hányszor lement napjában a Tiszára vízért, pedig a Tisza a műhelyhez nem egy ugrásnyira volt.

De ő türelemmel viselte el a tanonczévek kínjait, keserveit, hogy végtére mint segéd léphessen az élet küzdterére.

Megfordult mint segéd hazánk több városában és midőn a székesfehérvári ősi és jóhírnevű typographusnál, *Számm*er-nél a nyomdászatot elsajátította, hazajött Gyomára és 1881-ben megnyitotta nyomdáját.

Minő energia, minő szeretete e tövises pályának nyilvánul e tényben. Vagy nem kell-e energia ahhoz, hogy a szegény fiú, a ki küzd a mindennapi létért, összekuporgatja szerény garasait, melyből nemcsak nyomdájának alapja kerül ki, hanem még annyi is, hogy időt vehet magának egy ismeretlen pálya mysteriumába bepillantani, annak mesterségét elsajátíthatni. Vagy nem nyilvánul szeretet ebben, mikor napjainkban az ipari szabadság mellett ez ipart minden tudatlan szabadon űzheti.

Hogy mennyire sajátította el e pálya mesterfogásait, tanui vagyunk mi alkalmazottjai mindnyájan, kiket gyakran lát el a fekete művészet útvesztőjében tanácsokkal, elméleti és gyakorlati utasításokkal, tanuja a nagyközönség, mely a nyomdát nemcsak Békés és szomszédos megyékből, hanem az ország minden részéből elárasztja megrendeléseivel, és az elismerés a mesternek szól, mert itt szóról-szóra beválik a közmondás, hogy munka dicséri mesterét.

És ezt elismeri nemcsak a nagyközönség, de elismerik hazánk legelőkelőbb szaklapjai is, sőt mi több Európa legnevezetesebb szaklapja, a Berlinben megjelenő »Deutscher Buch- und Steindrucker« is oly dicsérően emlékszik meg róla, hogy bizony vidéki magyar nyomdász még ilyen elismeréshez nem jutott.

Ez volt Gyomán az első nyomda, daczára, hogy a helység már az időben is közel 10,000 lakossal birt és már Mária Terézia királynő korában is mezőváros volt, ami nagyságának jele. De nyomdász bizony mindezideig nem találta alkalmasnak a letelepedésre, egész helyesen úgy gondolkozván, hogy a túlnyomórészben földművelőkből álló lakosság nem nyújt elég garanciát a nyomda felvirágzására.

Azért a mi ünnepeltünk ettől nem riadt vissza, bámulatos kereskedői talentuma is lévén, így gondolkozott: ha a helység nem is ad megélhetést, ad a megye, ad az ország. És csakugyan! Munkáinak kitűnősége megszerezte az egész ország közönségét megrendelőinek. A farsang idényben van olyan nap is, hogy 15 báli meghívó is készül, mert ez a nyomda fő-specziálítása, ebben nem bir vele versenyezni senki; e meghívók megrendelői közt ott van a felvidéktől Erdély legszélsőbb határáig kultúrát ismerő minden hely.

Mennyi áldozatot hozott a hazai nyomdászat felvirágoztatására! Pályadíjakat tűzött ki és nevét ott látjuk az elsőrendű szakíróké között, küzdve nemes és úttörő eszmékért.

Nyomdáját a szerény kezdetből a megye egyik legnagyobb nyomdájává fejlesztette. Mig a kezdet egy szerény kézi gépecskéből állott, addig ma már a második gyorsajtó felállítása elhatározott dolog, a mely mellett még egy nagyobb taposógép működik, a dűsválasztéku és divatos betűkön kívül még tömöntő és kitűnően berendezett könyvkötészete van minden néven nevezendő segédgépekkel.

*

Most már egyet-mást magunkról, arról a viszonyról, melyben az alkalmazott van főnökével szemben; de nem, rosszul van így: a lelkipásztor viszonyáról híveihez; még így sem jó, hanem az atya viszonya gyermekeihez. Mert mint az atya gyermekeinek, azonképen ő is megbocsát mindent, fizetéslevonást semmi czímen sem ismerünk, rossz korholó szót sohasem hallunk. Csak egyet nem tud megbocsátani: a tudatlanságot a szakmában, de annál többre becsüli a talentumos, ügyeskezü embereket, az ilyenekért minden áldozatra képes, ilyenekből állítja össze mindenkor személyzetét, a kit ő minden alkalommal tréfásan csak »magyarjaim«-nak nevez.

*

Azt mondják a keleti bölcsek, a ki a virágot szereti az nem lehet rossz ember. A mi ünnepeltünk legnagyobb élvezete három jól gondozott terjedelmes kertje, melyekben szabad idejének túlnyomó részét tölti. Itt piheni ki a nem kevés fáradságot okozó széleskörű üzletének gondjait.

Ezt csak azért irtam ide, hogy láthassuk, hogy a keleti bölcsek nem tévedtek.

*

Huszonöt esztendő! Változatos, fáradságokban gazdag huszonöt esztendő. Türelmi próba, küzdés, fáradságot nem ismerő szorgalom, ez jellemzi ez időszakot és eredménye: érdemek, embertársainak elismerése, jó mód, alkalmazottainak tisztelése és becsülése, családja rajongó szeretete, végül mi marad a mai ünnepnapra kívánni valónk: az, hogy még több jubileumot ünnepelhessünk, hogy minden év fokozza szorgalma gyümölcsét és a sors adjon neki és kedves családjának minden jót, hogy együtt ünnepelhessük majdan a nagyobbodott üzlettel főnökünk félszázados jubileumát.

Hogy az úgy legyen, szívből óhajtja, hű személyzete nevében

AUGENFELD M. MIKSA.